

Francesc J. Hernández
DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

■ El 1928, **Bertolt Brecht** i **Kurt Weill** composaren «Die Moritat von Mackie Messer», és a dir, «La balada de mort de Mackie Navalla», que l'any següent fou incorporada a «L'òpera dels tres rals». De la cançó de Mackie Navalla s'han fet moltíssimes versions: **Frank Sinatra**, **José Guardiola**, **Miguel Ríos**, **Rubén Blades**, **Robbie Williams** i altres. Fins i tot la cantà **Kevin Spacey** a la pel·lícula «Beyond the Sea», dirigida per ell mateix. Sense oblidar les versions en còmic: el «Makinavaja», del dibuixant **Ramón Tosas** «Ivà», que encarnaren a la pantalla **Ferrán Rañé**, **Pepe Rubianes** o **Andrés Pajares**.

El mateix any que Brecht i Weill crearen aquell personatge universal, a la nostra ciutat s'encadenaren dos assassinats que exemplificaren perfectament la tràgica història de Mackie. Aquesta és una història de dones menyspreades i homes violents; en definitiva, de persones que naufraguen en carrers on eren mercaderia per al plaer.

Al juny del 1928 hi havia una casa de prostitució al número 2 de l'antic carrer Ribot de València. Amb les remodelacions posteriors del carrer Sant Vicent i l'avinguda de l'Oest, aquest carrer desaparegué. Hi treballava **Magdalena García Paredes**, una jove de 25 anys que havia nascut a Mazarrón (Múrcia). Durant algun temps, Magdalena havia conviscut amb **Antonio Gordó Iborra**, de 35 anys, que viva al número 10 del mateix carrer. Ell era un home violent, que maltractava Magdalena. Temps enrere li havia causat ferides greus, la qual cosa havia determinat que obriren al maltractador una causa al jutjat de Sant Vicent, que a l'estiu del 1928 encara no estava resolta. Antonio es guanyava la vida amb el «Carrito de la porcelana». Aquest «carrito» fou un negoci molt popular en l'època, que recorria els barris venent quincalla, canviant porcellanes per roba vella i fins i tot, segons algunes cròniques, fent préstec de diners als més necessitats al marge dels circuits bancaris. De la seua popularitat dóna compte el fet que fou representat en la falla Pare d'Orfens-Blanqueries de l'any 1926, obra del faller **Antonio Fontanelles**.

Encara que Magdalena volia abandonar Antonio, el maltractador, que vivia pràcticament al costat del prostíbul, continuava assetjant-la. Aleshores la dona va recórrer al seu germà, que era un poc major que ella. **Salvador García Paredes** tenia 27 anys i no sabem si vivia a València o s'hi traslladà reclamat per la seua germana. Si Salvador arribà a parlar amb Antonio, les gestions no tingueren resultat. El dimarts 5 de juny, Antonio abordà Magdalena a l'escala de la casa on vivia i exercia el seu ofici. Puja- ren a l'habitació que ocupava la dona i l'home, molt irat, li prohibí que isquera al carrer. Aquell mateix

Assassinats a navallades a València, el 1928. Antonio Gordó i Luis Fernández moriren per ferides de les navalles, amb pocs dies de diferència.

Mackie Navalla, entre nosaltres

► La «Balada de mort» de Brecht i Weill es va fer present als carrers de mala fama de la ciutat

► **LES IMATGES.** 1 Kurt Weill i Bertolt Brecht. 2 Versió cinematogràfica de l'Òpera dels tres rals (1931). 3 Articles de premsa sobre els esdeveniments. © LEVANTE-EMV

tes d'indemnització a la família del mort.

Com si fóra una fatalitat, el lloc de treball d'Antonio Gordó en el «Carrito de la porcelana» fou ocupat per **Mariano Hernández Manchón**, que pocs dies després protagonitzaria un altre assassinat. Mariano havia nascut a Cartagena i tenia 25 anys. Vivia a la Carrera Sant Lluís de València. Frequentava els carrers de mala fama, on era conegut pels agents de la policia, i el 1927 havia estat multat per escàndol. El dimecres 13 de juny del 1928, vuit dies després de l'assassinat d'Antonio, cap a la una i mitja de la matinada, Mariano, acompanyat de **Luis Fernández Torrente**, entrà al bar «Triana», que estava al carrer Quevedo 17 de València. Molt a prop del carrer Ribot, esmentat adés. Sembla que no era el primer bar que havien visitat aquella nit. Luis Fernández tenia 41 anys i també era murcià. Feia molt poc de temps que havia mort la seua dona, que era propietària del bar «Montes», que estava junt al domicili familiar del carrer Padilla 3, 11.

De fet, una vegada la dona havia denunciat el robatori de 610 pessetes de casa seua quan havia pujat a buscar canvi per a un client i, potser, havia deixat la porta oberta.

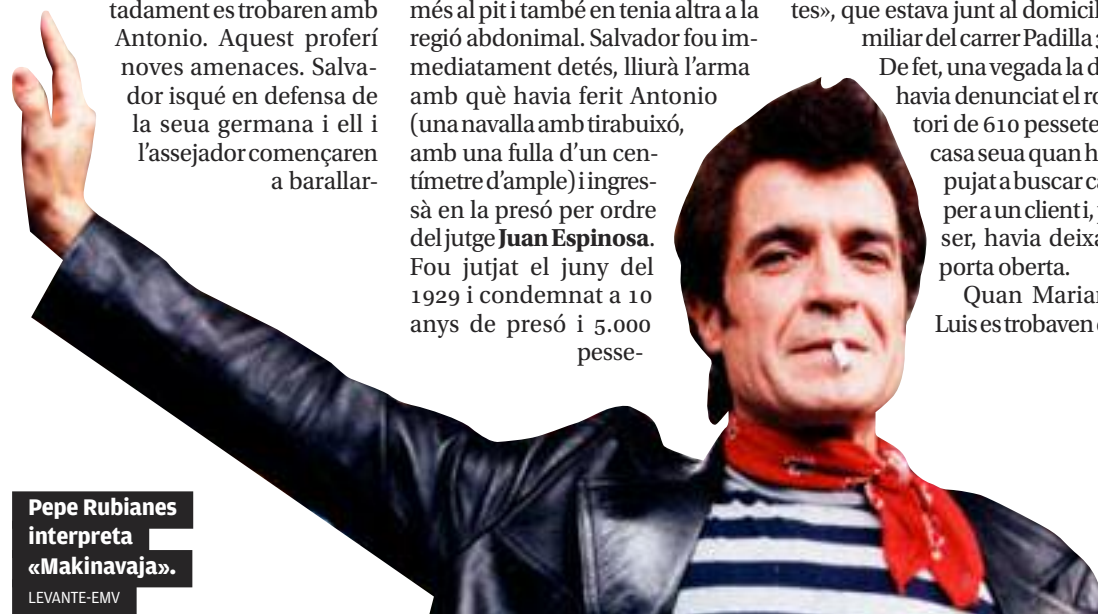
Quan Mariano i Luis es trobaven dins

del bar «Triana», sembla que se'ls acostà una de les cambres, coneguda com **Carmen la Gitana**. Potser la dona va seure a la taula on estaven. Carmen havia treballat anteriorment al bar «Montes», el que havia estat propietat de Luis i la seua dona. Aleshores el més jove agafà unes flors que hi havia al mostrador i li les oferí o li les posà al pit de la dona. Aquest gest molestà Luis, que irat llançà les flors a terra, les xafà i li digué a Mariano que no tenia categoria per fer allò. Aquella expressió desencadenà una discussió, que anà pujant de to. Amb un gest desafiant, els dos homes isqueren al carrer. A curta distància, a la cantonada del carrer Quevedo amb el dedicat aleshores al gravador Selma, començaren a barallar-se, mentre un agent lliure de servei que passava per allà intentava pacificar la situació. Fou inútil. Mariano va traure una navalla gran i ferí Luis pel costat esquerre. La fulla havia penetrat entre les costelles i havia arribat al cor. El ferit caigué a plom, mentre manava molta sang del costat. Mariano llançà la navalla a terra i, aprofitant que hi havia molta gent pel carrer, fugí a la carrera. Sonaren ràpid els xiulits dels serenos, alertant les forces de seguretat, que arribaren i començaren a buscar l'assassí fugitiu. Mentrestant, un carreter anomenat **Luciano Aznar** conduí veloçment el cos del ferit a l'hospital. A poc d'ingressar, els metges certificaren la seua defunció. Es presentà el jutge de guàrdia, **Evaristo Piquer**, en el lloc dels fets. Finalment trobaren Mariano amagat sota un llit d'una altra casa de prostitució que hi havia al carrer Ribot número 16, ben pròxima a aquella altra on exercia Magdalena i de l'habitatge d'Antonio, mort uns dies abans també per les ferides d'una navalla. El juliol del 1929, Mariano fou condemnat a 12 anys de reclusió i al pagament d'una indemnització de 8.000 pessetes a l'hereu de Luis Fernández.

En definitiva, històries als marges de la història, que ja tenien la lletra de Brecht i la música de Weill per ser il·lustrades.

dia, amb la nit avançada, Salvador, visità la seua germana. En la seua habitació, Magdalena li contà la visita anterior del seu assetjador i les amenaces perquè no isquera al carrer. En un primer moment, Salvador aconsellà a la dona que li feras cas, que no isquera de l'habitació per evitar incidents amb aquell home de caràcter violent. Tanmateix, com que la dona no havia sopat i li abellia xocolata, decidiren baixar al carrer per buscar, encara que ja era tard, algun establiment obert al carrer Gràcia. Dissortadament es trobaren amb Antonio. Aquest proferí noves amenaces. Salvador isqué en defensa de la seua germana i ell i l'assejador començaren a barallar-

se. Magdalena cridà demanant auxili. Altres dones llançaren crits. Acudiren vianants i es presentà ràpidament una parella de les forces de seguretat, formada pels agents **Juan Alapont** i **Nemesio Aranda**, que separaren els homes enfrontats. Però hi arribaren tard. Antonio es desplomà amb ferides mortals. El portaren a l'hospital, on morí mentre el metge de guàrdia, **Alfredo Ferrer Peris**, li feia un reconeixement. Tenia dos ganivetades que, penetrant-li entre les costelles, afectaven la regió del cor, una altra més al pit i també en tenia altra a la regió abdominal. Salvador fou immediatament detés, lliurà l'arma amb què havia ferit Antonio (una navalla amb tirabuixó, amb una fulla d'un centímetre d'ample) i ingresà en la presó per ordre del jutge **Juan Espinosa**. Fou jutjat el juny del 1929 i condemnat a 10 anys de presó i 5.000 pesse-

Pepe Rubianes
interpreta
«Makinavaja».
LEVANTE-EMV